

Raamattukysymys ja lähetys

Juhani Lindgren

Näkemyksemme Raamatusta vaikuttaa näkemykseemme lähetyksestä. Erilaiset suhtautumistavat Raamattuun heijastuvat huomattavan suurina eroina lähetystyön perusteiden ymmärtämisessä ja työn käytännöllisessä suorittamisessa. Jos tunnustamme, että Raamattu on Jumalan erityinen ilmoitus ja että Kristus on sen keskus, rakennamme lähetyskäsitteemme Kristuksen ainutlaatuisuuden varaan. Jos tunnustamme, että Raamattu on Jumalan ilmoituksena ylin auktoriteetti hänen seurakunnalleen, tunnustamme samalla Jeesuksen, Jumalan Pojan, olevan ainoa, ehdoton ja muut pelastajat poissulkeva Vapahtaja. Tunnustamme myös, että ihmisen oma uskonnollisuus ei kykene löytämään iankaikkisen elämän tietä. Siihen tarvitaan ihmisen ulkopuolelta tuotu ilosanoma, evankeliumi Jeesuksesta Kristuksesta. Jumalan meille valmistama pelastus tulee ihmisen osaksi vain hänen oman sanansa välityksellä, sanan, johon kolmiyhteinen Jumala on sitonut pelastavan toimintansa täällä maailmassa. Jos pidämme Raamattua ihmisten uskonnollisten kokemusten, opetusten ja tulkintojen kokoelmana ja yleisinhimillisenä lauseiluna, lähetys on meille optio muiden joukossa, se on silloin filantropiaa, ihmisten veljeyden ja uskontojen tasa-arvon maailmanlaajaa rakentamista.

Aluksi puhumme jotain Jumalan yleisestä ilmoituksesta. Se on kaikille ihmisille annettu näyttö Jumalan todellisuudesta ja voimasta. Sen varassa oleva ihminen on kuitenkin pimeydessä. Yleisen ilmoituksen piiri on se todellisuus, joka muodostaa lähetystyön suorittamisen ympäristön.

1. Jumalan yleinen ilmoitus maailman kansoille: lähetystyön konteksti

Jumala on ilmoittanut jotain itsestään kaikille ihmisille ns. yleisessä ilmoituksessa. Hänen näkymätön olemuksensa, hänen luomisvoi-

mansa ja hänen jumallisuutensa ovat olleet nähtävissä maailman luomisesta asti (Room 1:20). Jumala on näyttäytynyt luomisteoissaan kaikkivaltiaaksi, joka ohjaa kansojen kulkua ja kaitsee myrskyävää maailmaa.

Ihmisten sydämeen on myös kirjoitettu "lain vaatimus", joka yhdessä ihmisen omantunnon kanssa merkitsee yleisen moraalitajun olemassaoloa (Room. 2:15), syyllisyyden tai hyvän omantunnon kokemisen mahdollisuutta. Tähän yhteyteen kuuluu myös se yleisinhimillinen toive, että minua kohdeltaisiin hyvin. Ihminen tietää, että olisi oikein kohdella toista niin kuin toivoisi itseään kohdeltavan (Matt. 7:12) eli hän tunnustaa ns. kultaisen säännön periaatteellisen oikeellisuuden.

Jumalan yleisestä ilmoituksesta on lisäksi välttämätöntä sanoa ainakin kaksi merkittävää asiaa. Ensinnäkin: tämä ilmoitus, vaikka se todellakin on Jumalan omaa ilmoitusta itsestään, ei sisällä rahtuakaan pelastuksesta. Siinä ei ole "sanaakaan" Kristuksesta. Siinä ei ole mitään Jumalan antamasta sovituksista eikä anteeksiantamuksesta. Siinä ei ole mitään armon ja uskon välityksellä toteutuvasta Jumalan tuntemisesta. Siinä ei ole mitään Jumalan ja ihmisen Isä-lapsi -suhteesta. Luonto ei puhu armahtavasta Jumalasta, vaikka luomakunta ja luonto, niin kuin kaikki muukin Jumalan luomistyö, onkin Jumalan suunnaton lahja ihmiselle.

Toiseksi: Se ihminen, jolle tämä yleinen ilmoitus on annettu, on syntiinlangennut ihminen. Hän ei ole nähnyt yleisessä ilmoituksessa sitä, mitä hänen olisi pitänyt siinä nähdä. Hän ei ole kuullut siinä sanomaa persoonallisesta kaikkivaltiaasta Jumalasta ja Luojusta, joka on luonut ihmisen ja jolle ihminen on vastuullinen. Ihmisen turmeltunut luonto on alusta alkaen ottanut hänelle annetun ilmoituksen vastaan väärin. Senkin, minkä hän on vaillinaisesti nähnyt ja omaksunut, hän on vääristänyt. Hän ei ole kunnioittanut eikä kiittänyt Jumalana häntä, jonka teot hän on luomisessa ja ihmisten vaiheissa nähnyt (Room. 1:21). Ihmisen ymmärtämätön sydän on entisestään pimentynyt ja paatunut keskellä Jumalan tekojen todellisuutta. Ihmisen turmeltuneisuuteen kuuluva hengellinen tyhmyys ja pimeys tulee esiin siinä, että hän ei ole palvellut Jumalaa eikä nähnyt sitä kirkkautta, mikä Jumalalla on. Sen sijaan hän on mielessään asettanut kirkkauden luotuihin ja palvoo näitä (Room. 1:22–23). Tämä on Jumalaa vastaan

asettumista, peruskapinaa. Tämä on entisestään etäännyttänyt ihmisen ja Jumalan toisistaan: Jumala on hyljännyt ihmisen tämän syntisyyteen ja sen toteuttamiseen. Ihmiskunta on Jumalan vihan alla (Room. 1:18, 24–32; Joh. 3:36).

Herää kysymys, mitä jakeen Room. 1:20 alku tarkoittaa. Siinähan sanotaan: “Sen, mitä Jumalasta voidaan tietää, he kyllä voivat nähdä.” Voisivatko ihmiset siis sittenkin nähdä yleisessä ilmoituksessa jotain armosta ja anteeksiantamuksesta, jotain Kristuksesta? Ei, lause ei tarkoita tätä. Lausetta ei tietenkään voi lukea muodossa “kaikki, mitä Jumalasta voidaan tietää”. Jae 1:20 on luettava yhtenä kokonaisuutena repimättä alkua irti virkkeen lopusta, jossa sanotaan: “Sen vuoksi he eivät voi puolustautua”. Kaikki se, mitä *tähän* tarvitaan, on Jumalan näkökulmasta katsottuna periaatteessa annettu ihmiselle eli ollut nähtävänä yleisessä ilmoituksessa.

Tämän vuoksi ihminen on *anapologeetos*, ilman puolusteluja (Room. 1:20b). Pyrkiessään puolustautumaan hän ei löydä perusteita kuvittelemalleen syyttömyydelleen. Silti hän jatkaa itsensä puolustelua. Hänestä on tullut itsensä apologeetta, joka ei näe omaa syntiään ja syyllisyyttään. Ihminen on syntisyytensä vuoksi paradoksaalisessa tilanteessa. Hänelle on annettu ilmoitus, jonka saatuaan hän ei siis voi enää sanoa: “Mutta minähän en tiennyt Jumalasta mitään, hänen olemassaolostaan ja hänen voimastaan”. Samalla tässä hänelle annetussa ilmoituksessa ei kuitenkaan ole ollut mitään sellaista, jossa hän olisi voinut nähdä ainoan mahdollisen ja kestävän ‘puolustuksen’ itselleen, nimittäin Kristuksen ja hänen armonsa.

Syy tästä tilanteesta ei ole Jumalan. Syy on ihmisen tosiasiallisessa tilassa, syntiinlankeemuksessa ja sen aiheuttamassa syvässä turmeluksessa. Tämä jonkun mielestä epäoikeudenmukaiselta kuulostava ajatus paljastaa synnin vakavuuden. Perisynti on niin syvää ja pahanlaatuista ihmislunnon turmeltumista, ettei sitä voi käsittää järjen avulla, vaan se on uskottava Raamatun ilmoituksen perusteella (Schmalkaldenin uskonkohdat, 1. Synti, 3). Tätä taustaa vasten käy ymmärrettäväksi, miten suunnaton ja ansaitsematon Jumalan armo on ollut hänen antaessaan maailmalle Poikansa kaikkien sijaiseksi Golgatan ristillä ja tästä evankeliumista kertovan sanallisen ilmoituksen, erityisen ilmoituksen eli Raamatun.

Pelkästään yleisen ilmoituksen varassa oleva ihminen ei siis tiedä mitään pelastuksesta. Ilmoitus on selvä, niin selvä, ettei ihminen voi löytää perusteita puolusteluilleen Jumalan edessä. Senkin, mikä yleisessä ilmoituksessa olisi nähtävissä Jumalasta ja hänen teoistaan, ihminen on langenneisuutensa vuoksi ymmärtänyt vain osittain ja vääristäen. Hän on asettanut Luojan tilalle luodun. Näin hän on tehnyt itselleen jumalaksi jonkun tai jotain muuta, kuin elävän, oikean Jumalan, Jeesuksen Kristuksen Isän.

Tätä kuvaa Kristuksen ulkopuolella olevan ihmisen tilanteesta synkistää edelleen persoonallisen pahan todellisuus. Todellisuuden kokonaiskuvaan ei kuulu vain pyhä, Kolmiyhteinen Jumala, joka on kaiken Luoja ja ylläpitäjä, ja syntiinlangennut ihminen. Suuri osa kirkkojen lähetys- ja uskontoteologisesta pohdinnasta ja itse lähetystyöstä toimii tämän kaksinapaisuuden, bipolariteetin, kehyksissä. Tällöin todellisuudentulkinta kuitenkin on kaventunut eikä asioiden olemukseen ja niiden juuritasoon päästä. Maailmassa nimittäin vaikuttaa myös persoonallinen paha, Saatana, ja hänen pimeä verkostonsa. Tilanne on oikeastaan kolminapainen, tripolaarinen (Peter Beyerhaus), Jumala, ihminen ja Saatana, joka on todellinen ja myös kaikessa mukana. Hän on valheellinen ja vaarallinen, Jumalan väkevä vastustaja, joka kuitenkin on voitettu vihollinen (Joh. 12:31; Kol. 2:13–15; Ilm. 12:10; 18:21–22; 19:19–21 ym.), mutta joka edelleen toimii määrätietoisesti, naamioituu tarpeen tullen jopa valkeuden enkeliksi ja pyrkii tuhoamaan kaiken sen hyvän, minkä Jumala on luonut ja Hengellään synnyttänyt. Ihmisen langenneisuudesta Saatana löytää hyvän kiinnkohdan, sillanpääaseman.

Saatanan todellisuus ei suinkaan tarkoita sitä, että esim. ei-kristillisissä uskonnoissa ja kulttuureissa olisi vain saatanallisia aineksia, että niiden ihmiset olisivat riivattuja, että niissä eivät toteudu mitkään Jumalan luomisjärjestykset jne. Tällaisia syytöksiä saa joskus kuulla niiden puolelta, jotka kokonaan leikkaavat Saatanan pois todellisuudentulkinnastaan. Syytösten kohteena ovat ne perinteisen uskontoteologian kannattajat, jotka tulkitsevat todellisuutta ja Raamatun sanomaa tripolariteetin näkökulmasta.

Ihmisellä ei voikaan olla kahta Herraa. Valtakuntia on vain kaksi. Ei-kristilliset uskonnot ja tietyin osin ne kulttuurit, jotka ovat syntyneet ja hahmottuneet erossa Jumalan erityisestä ilmoituksesta ovat

kyllä Saatanan kenttää (Ap. t. 26:18). Niissä on paljon suoria ja epäsuoria kytkentöjä persoonallisen pahan todellisuuteen (1. Kor. 8:5–6; 10:19–22). Ennen kaikkea niiden tarjoama usko on ihmisen varaan rakennettua pelastusoppia, lain pimeä ja toivoton tie kohti kuviteltua pelastusta – oli tämä pelastuminen sitten minkä muotoinen, sisältöinen ja minkä niminen tahansa. Ihmisen itselleen tekemä jumala on aina epäjumala, joka voi tarjota vain lain tien pelastukseen. Se ei vie mihinkään muuhun kuin tuomioon, eikä ole selvyyttä siitäkään, mihin sen pitäisi viedä, koska pelastuksen osoitekaan ei ole tiedossa. Ollaan ilman toivoa ja ilman Jumalaa maailmassa (Ef. 2:12).

Tästä huolimatta pelastusjärjestykset (järjestäytynyt yhteiskunta, esivalta, avioliitto, perhe, henkilön, hengen ja omaisuuden loukkamattomuus) voivat toimia - paremmin tai huonommin. Tiede ja taide voivat edistyä ja tuottaa hyvää, kaunista hedelmää. Yhteiskunnan elintavoissa ja ihmisten kanssakäymisissä voi näkyä elämää ylläpitävää ja toisia huomioonottavaa. Monet asiat ovat kristillisestäkin näkökulmasta suorastaan kunnioitettavia. Rakkauden monet oikeat muodot saattavat olla esillä. Mutta Saatana on kuitenkin todellisuutta ja monessa asiassa sen vaikutus saattaa olla hyvin suoranainen. On tapoja, jotka todistavat sen elämää tuhoavasta ja luomisjärjestysten vastaisesta toiminnasta niin uskonnon ja kulttuurin kuin tieteen ja taiteen alueella. Esimerkkejä on lukuisesti, ihmisuhreista, lasten heitteille jätöstä ja leskienpoltosta alkaen. Saatana ei tietenkään ole toimeuton myöskään niissä maissa, joiden yhteiskunnilla on ollut historiansa aikana kosketus kristilliseen uskoon. Tämän me näemme päivittäin kipeänä ja raatelevana todellisuutena.

2. Raamattu: Jumalan erityinen ilmoitus pelastuksesta maailman kansoille

Ihminen Kristuksen ulkopuolella elää maailmassa ilman toivoa, niin iloissaan kuin suruissaan, niin maailmaa rakentaessaan kuin sitä tuhotessaan. Edellä kuvattu ns. luonnollisessa tilassa olevan ihmisen todellisuus on vääristänyt sen ilmoituksen, minkä Jumala on hänelle antanut universaalina, kaikkia koskevana yleisenä todistuksena hänen olemassaolostaan, voimastaan ja vallastaan. Tässä kaikessa ei ole

häivettäkään pelastuksesta, armosta, anteeksiantamuksesta. Kun ihmisellä ei ole Kristusta eikä hänen evankeliumiaan, ei hänellä voi olla uskoa, armoa, toivoa, kristillistä seurakuntaa.

Erityinen ilmoitus on Jumalan armoa

Tässä on pääpiirteissään se hengellinen tausta, jota vasten Raamattu on nähtävä. Se on kirja Kristuksesta ja hänen armostaan. Se on ilmaus ja ilmoitus Jumalan pohjattomasta rakkaudesta langennutta ihmiskuntaa kohtaan. Sama on totta Raamatun keskuksesta, Jeesuksesta, jonka julistamiseksi ja esilletuomiseksi Raamattukin on olemassa. Jeesus Nasaretilainen on Jumalan ainosyntyinen Poika, ihmiseksi tullut, veljiensä kaltainen ja kaikessa kiusattu niin kuin hekin, mutta ilman syntiä. Hän eli täydellisen elämän ja kuoli kaikkien sijaisena. Hänet Jumala teki synniksi, että me hänessä saisimme Jumalalle kelpaavan vanhurskauden (2. Kor. 5: 15–21).

Erityinen ilmoitus ei rakenna ihmisen luontaisen uskonnollisuuden varaan

Kristuksen seurakunta lähtee siitä, että Raamattu on Jumalan tahdosta ja Hänen Henkensä työn tuloksena syntynyt ilmoitus. Se on sanan varsinaisessa mielessä *ilmoitus*, revelaatio, jonkun sellaisen paljastaminen, mitä ihminen ei muuten olisi tiennyt. Se on pelastussanomaltaan *vastakkainen* siihen verrattuna, mitä ihminen omassa uskonnollisuudessaan ajattelee, päättelee ja toteuttaa. Se tuomitsee ihmisen synnin, ei selitä sitä. Se paljastaa Jumalan pyhyiden ja rakkauden, kadotuksen ja pelastuksen. Se ilmaisee lain, Jumalan pyhän tahdon, sen, mitä Jumala vaatii ja mitä seuraa, ellei vaatimusta täytetä. Se ilmaisee evankeliumin, sen, mitä Jumala on Jeesuksessa tehnyt ja mitä hän tällä perusteella antaa ihmiselle. Minkä Jumalan laissaan vaatii, sen hän antaa evankeliumissaan, Kristuksen tähden. Se ilmaisee evankeliumissaan sen *sijaisuuden*, minkä Jeesus toteutti elämässään ja kuolemassaan ihmisten puolesta ja heidän tähtensä. Tämä evankeliumi

ei olisi koskaan voinut syntyä kenenkään ihmisen omassa sydämessä. Se oli tuotava hänelle ulkoapäin (1. Kor. 2:6–16).

Tämän vastakohtaisuuden takana on syvimmältään kolmiyhteisen Jumalan ja hänen vastustajansa, persoonallisen Saatanan välinen ero ja taistelu. Sama perusero liittyy myös näiden kahden seuraajiin, uskoviin ja epäuskoisiin. Tästä vastakohdasta hahmottuu kristillisen uskontoteologian yksi keskeinen juonne. Uusi testamentti hahmottaa äärimmäisen selvän kuilun, *diskontinuiteetin* eli jatkumon katkeamisen kristillisen ja ei-kristillisen uskon välillä. Jatkuvuutta eli *kontinuiteettia* on olemassa eri uskontojen välillä kyllä yleisen ilmoituksen alueella, kulttuureissa, kielissä jne., mutta ei sanomassa, ei pelastusopissa. Koko Raamattu osoittaa selvästi, että Jeesus ja kristillinen evankeliumi ovat ainutlaatuisia ja ainutkertaisia, ehdottomia ja muuta pelastajat ja pelastussanomiat pois sulkevia (esim. Gal. 1; 2. Kor. 6 ja 11 ym.).

1930-luvulla Karl Barthin ja eräiden hänen oppilaittensa, esim. Hendrik Kraemerin, uskontoteologinen muotoilu *diskontinuiteetista* kristillisen uskon ja muiden uskontojen välillä on oikein käytettynä mitä käyttökelpoisin. Barthin suurena ongelmana oli se, että hänen ajattelussaan ei ollut sijaa yleiselle ilmoitukselle ja siihen rakentuvalle luomisen teologialle (mm. Room 1 ja 2). Siksi hänen diskontinuiteetti-ajatteluaan ei ole mahdollista käyttää ja soveltaa aivan samalla tavalla kuin barthilaiset itse aikanaan tekivät. Samalla kun Raamatun valossa todella voidaan puhua kontinuiteetista eli jatkuvuudesta luomisen asioissa, on oltava hyvin tarkkana, ettei tämä laajene pelastusopin alueelle. Juuri tämän Paavali torjuu kirjeissään äärimmäisen selvästi ja voimakkaasti. Barthilaiseen ajatteluun kuuluu myös luterilaisille keskeisen regimenttiajattelun turhentaminen. Pidämme kiinni Raamatun yksinkertaisesta opetuksesta, jonka mukaan Jumalalla on kaksi erilaista mutta hänen johdossaan ja vallassaan olevaa hallinnan tapaa, maallinen ja hengellinen.

Raamatun ilmoituksen synty on salaisuus ja uskon kohde. Voimme nähdä Jumalan sanan vaikuttavan synnintuntoa ja uskoa Kristukseen eli juuri sitä, mikä ilmoitetaan Pyhän Hengen työksi (Joh 16:7–14). Jumalan Pyhä Henki on synnyttänyt sanan. Hän myös on sanassa, toimii siinä ja vain siinä ja sen kautta. Kolmiyhteinen Jumala on kaikkivaltiuudessaan ja viisauudessaan nähnyt hyväksi sitoa itsensä ja to-

imintansa siihen kirjoitettuun sanaan, jota me kutsumme Raamatuksi. Tämäkin on uskon salaisuus.

Käsityksemme Raamatusta avaa meille käsityksen lähetyksestä

Tarkemmin: käsityksemme lähetyksestä riippuu pitkälle siitä, millaisen luonteen ja arvovallan uskomme Raamatulla olevan. Olemme jo edellä nähneet jotain siitä ympäristöstä, kontekstista, jossa lähetystyötä tulee toteuttaa. Olemme nähneet yhden keskeisen syyn siihen, miksi lähetystyötä pitää tehdä. Raamattu on avannut meille näköalan maailman hengelliseen todellisuuteen, sen pimeyteen ja toivottomuuteen ilman Kristusta. Näin voimme sanoa, että *Raamattu suorastaan luo* sen tilanteen ja sen todellisuuden, jossa lähetyks toteutuu. Tietyksi tämä tilanne on olemassa objektiivisesti Raamatusta riippumatta. Mutta sen todellinen luonne olisi peitetty, silmiltämme salassa ilman ilmoituksen sanaa. Meidän tulee myös sanoa, että seurakunnan käsitys Raamatusta Jumalan ilmoituksena on periaatteessa Raamatun itsensä synnyttämä ja luoma, Pyhän Hengen työ.

Käsityksemme Raamatusta antaa meille myös tulkinta-avaimen siihen, miten ymmärrämme sen sanoman ja tulkitsemme sitä. Raamattu on *pelastusilmoitus*. Raamatun keskus on Kristus. Raamatun kertoessa pelastushistorian tapahtumien, esim. ylösnousemuksen historiallisuudesta, luemme luotettavaa ilmoitusta, jota ei tarvitse epäillä. Tämä on yksi ulottuvuus. Raamattu ei kuitenkaan ole vain historiallista tietoa tietyistä tapahtumista, vaikka se siis on sitäkin. Raamattu on Jumalan ilmoituksena sana, joka Pyhän Hengen välityksellä luo ja vaikuttaa jotain, synnintuntoa ja uskoa Kristukseen, anteeksiantamusta ja pelastumista tai sitten paatumusta. Se on Kristus-ilmoitus tämän maailman inhimillisen uskonnollisuuden ja siitä syntyneiden uskontojen keskellä.

Kuvittelemme selvyuden vuoksi tilanteen, jossa olisimme ilman Raamattua. Meissä olisi kuitenkin luotuisuutemme ja langenneisuutemme. Näihin kuuluu luontainen uskonnollisuus ja sen synnillinen vääristymä, epäjumalanpalvelus, Jumalan kirkkauden vaihtaminen luodun (olemattomaan) kirkkauteen ja kapina Jumalaa vastaan eli tilanne, jossa ihminen on langenneisuutensa vuoksi tuomion alla ja Ju-

malan hylkäämä (Room. 1). Ilman Raamattua meillä ei olisi muuta mahdollisuutta kuin ajatella, uskoa ja toimia sen suuntaisesti kuin Room. 1–3 sanovat ihmisestä. Mutta *omasta mielestämme* olisimme monin tavoin *oikeassa*, vaikka kenties hiljaisina hetkinämme syvemmän tai kevyemmän toivottomuuden ja suuren rauhattomuuden ja epävarmuuden vallassa. Rakentaisimme uskonnollisuudessamme tietä kohti häntä tai sitä, jonka olemme ajatuksissamme muovanneet jumalaksemme (Ap. t. 17:24–29) – ja olisimme pimeydessä mitä emme kuitenkaan voisi nähdä tai myöntää.

Kun ja jos näemme tilanteen toisin eli sen mukaan kuin yllä on hahmoteltu, joudumme tunnustamaan meille ulkopuoleltamme tuodun valon välttämättömyyden. *Mistä* olisimme saaneet toisenlaisen käsityksemme, ellemme Raamatusta? Jos ajattelisimme, että Raamattukin on ihmisten uskonnollisten kokemusten kokoelma ja siis periaatteessa ihmisten kirjoittama, mikä erottaisi sen mielessä muista uskonnollisista kirjoituksista? Vastaus on yksinkertainen: ei mikään. Moni lähestyykin Raamattua puhtaasti inhimillis-uskonnollisena hengentuotteena. Seuraus tästä voi olla yllättävä. Ajatellaan, että Raamattua voidaan siis täydentää. Myös uusimpien aikojen uskonnollisille kokemuksille tulisi tehdä siellä tilaa. Koska maailma ja ihmiskunta ovat kehittyneet, tulee nämä edistysaskeleet sisällyttää Raamattuun. Vanhaa ainesta voi poistaa ja muuntaa. Uutta voidaan tuoda tilalle. Juuri tähän avautuu periaatteessa tie esim. Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan raamatunselitysoopin eli eksegetiikan omaksumien periaatteitten myötä.

Tällaisen ajattelutavan mukaan ei ole olemassa mitään ihmisille ulkoapäin annettua “ilmoitusta” eikä Raamattu(kaan) siis ole sellainen. Se on uskonnollisten kokemusten ja selitysten kirja, tekstejä ihmisen uskonnollisen kehityksen ja itseymmärryksen maailmasta. Ei siis olekaan mitään periaatteellista estettä tämän “ilmoituksen” jatkamiselle. Teologian klassinen ajatus erityisen päättyneestä ilmoituksesta turhentuu. Myöskään ei ole mitään syytä absolutisoida tähänastisessa Raamatussa olevaa sanomaa Jumalasta, synnistä, pelastuksesta eikä lähetyksestä. Ei siis tarvitse ajatella että Raamatun kolmiyhteinen Jumala olisi ainoa Jumala. Ei pidä kuvitella, että Kristus olisi ainoa Pelastaja. On oikeastaan sama, minkä nimiseen jumalaan uskoo. Kristus ja kristillisen uskon sisältö ei olekaan ainutlaatuinen eli uniikki, ei

ehdoton eli absoluuttinen eikä toiset poissulkeva eli eksklusiivinen. Pääasiaksi voi tässä ajatusrakennelmassa tulla se, miten hyvin ja täysipainoisesti kukin elää oman uskon(ton)sa vaatimusten ja pyrkimysten mukaan.

Tämän ajatuskulun mukaan Raamatun voi tietenkin katsoa sisältävän monenlaisia pelastusoppeja. On evankelistojen teologia, on Paavalin ja Pietarin, on Johanneksen. Koska tekstit heijastavat ihmisestä lähtöisin olevaa kokemus- ja tulkintatodellisuutta, sen täytyy olla moninainen – ja moniarvoinen. Niin se varmasti onkin, jos suuri joukko ihmisiä on ollut asialla omine kokemuksineen ja uskonnollisine ehdotuksineen. Ja jos Raamatun sisällä on pelastuksellista moniarvoisuutta, on samankaltainen moniarvoisuus hyväksyttävä myös uskontojen maailmassa. Tuloksena on *uskontopluralismi*, jossa eri uskonnot ja uskonnolliset ratkaisut katsotaan periaatteessa samanarvoisiksi.

Jos tällaisen raamattukäsityksen pohjalta tehdään lähetystyötä, on tilanne hyvin erikoinen. Kysymyksessähän ei voi mitenkään olla sellainen toiminta, joka voisi ottaa ohjenuorakseen Roomalaiskirjeessä ilmaistun lähetysteologinen perusnäköalan:

Onhan kirjoitettu: Jokainen, joka huutaa avukseen Herran nimeä, pelastuu. Mutta kuinka he voivat huutaa avukseen sitä, johon eivät usko? Kuinka he voivat uskoa siihen, josta eivät ole kuulleet? Kuinka he voivat kuulla ellei kukaan julista? Kuinka kukaan voi julistaa, ettei häntä ole lähetetty? (Room. 10:13–15a)

Jos ja kun tällainen näköala ei ole Jumalan ilmoitusta eikä mitenkään ohjeellinen, ei sen mukaan tietenkään tarvitse ajatella eikä tehdä. Mitä sitten tehdään ja miksi? Jos Herra, *Kyrios*, eli Jahve, kolmiyhteinen Jumala, ja hänen Poikansa Herra Jeesus Kristus ei ole ainoa tie pelastukseen, häntä ei mitenkään kannata propagoida. Parempi olisi toimia niin, että kunkin uskonnon kannattajia ohjattaisiin parempaan palveluun omassa uskonnossaan ja sen vaatimusten (!) ja ehdollisten lupausten mukaan.

Ja jos vielä kysyisi työntekijältä, joka esittäytyy lähetystyöntekijäksi ilman että Raamattu on hänelle auktoriteetti, miksi hän on liikkeellä ja kenen nimissä, voisi saada monenlaisia vastauksia. Yksi niistä voisi viitata ihmisten palvelemiseen ja rakkauteen, kehityksen edistämiseen ja hädän lieventämiseen. Tällaista voi ja tuleekin tehdä myös Jeesuk-

sen nimissä, koska tämänkin elämän rakentaminen on hänelle otollista. Mutta tällaista voi tehdä myös ilman lähetystyön ja Jeesuksen nimeä ja tulokset voivat olla varsin hyviä ja suorastaan suurenmoisia, elämää rakentavia ja säilyttäviä. Tämä voi kaiken kaikkiaan olla hyvin kiitettävää ja välttämätöntä työtä. Jos toiminnasta kuitenkin puuttuu kristillinen evankeliumi tai jos se suorastaan kielletään, ei ole kysymyksessä Kristuksen tarkoittama lähetystyö. Kehitysyhteistyö ja lähetystyö ovat eri asioita. Jos Raamattu ei ole auktoriteetti, on hyvin ristiriitaista esiintyä Raamatun nimissä ja opettaa vastoin sitä. Lähetystyön nimissä voidaan toimia vastoin lähetyksen intentioita ja syvimpiä pyrkimyksiä ja kieltää lähetystyön kristillinen pohja ja tavoite, Kristuksen tekeminen tunnetuksi ainoana pelastajana kaikille kansoille ja hänen rakkautensa mukaan toimiminen. Rakkauden näkökulmasta kaikkia palvellaan ehdoitta ja ilman taka-ajatuksia. Uskon näkökulmasta kristitty toimii niin, että kaikki saisivat kuulla sanoman Kristuksesta ja pelastuisivat.

Käsitys Raamatusta siis ohjaa näkemyksiämme uskosta ja työstämme. Erityisesti lähetystyö on raamatunäkemyksemme herkkä mittari. Millainen on kokonaiskuva maailmasta ja todellisuudesta? Mihin lähetystyössä pyritään? Onko Jeesus ainoa pelastaja? Vai onko hän vain yksi opettaja ihmiskunnan suurten opettajien joukossa? Onko kristillinen usko ihmisen oman uskonnollisuuden jatke? Vai tuliko Jeesuksessa Kristuksessa maailmaan jotain aivan uutta? Merkitsikö Jeesus Nasaretilaisen kuoleman Golgatan ristillä yleensä jotain Jumalalle ja ihmisille? Millainen on Jumala? Onko olemassa yksi elävä Jumala, joka kieltää muiden jumalien palvelemisen? Onko ihminen pohjimmiltaan hyvä vai syntinen, Jumalaa vastaan kapinoiva, hengelliseen hyvään kykenemätön? Onko tuomiota ja kadotusta olemassa? Voiko ihminen pelastaa itsensä? Onko lain täyttämällä mahdollista tulla Jumalalle kelpaavaksi? Onko Jeesus todella sijaisemme? Jos hän on, mitä se merkitsee?

Kysymyksiä voisimme jatkaa hyvin pitkälle. Käsittelemme Raamatusta ohjaa vastauksiamme. Lutherille Raamattu oli Jumalan ilmoitus Kristuksesta, ainoasta pelastajasta, syntiemme anteeksiantajasta, Vapahtajasta. Siksi hän opetti näin: Rukoilemme, että Jumalan valtakunta saavuttaisi ne, jotka eivät vielä ole siitä osallisia, ja että se joka päivä kasvaen saapuisi meidän luoksemme, jotka olemme jo

päässeet siitä osallisiksi ... Pyydämme ... että Jumalan valtakunta menestyisi ja ... etenisi kaikkialle maailmaan ja monet ihmiset pääsisivät Pyhän Hengen vetäminä armon valtakuntaan ja osallisiksi lunastuksesta (*Iso katekismus*, Toisen rukouksen selitys, 53, 52). Ja edelleen: Jumala ei anna Henkeänsä tai armoansa kenellekään muuten kuin edeltävän sanan välityksellä ja myötä. Siten suojaudumme hurmahengiltä, jotka kerskuvat saaneensa Hengen ilman sanaa ja ennen sanaa ja jotka siksi mielensä mukaan arvostelevat, tulkitsevat ja venyttävät Raamattua ja suullista sanaa (*Schmalkaldenin opinkohdat*, kohta 8, 3).

Jumalan ilmoitus ihmiselle on periaatteessa armoa. Käsittämätöntä armoa on Jeesuksen lähettäminen ja erityisen ilmoituksen, Raamatun, synty ja todellisuus. Mutta suurta ja käsittämätöntä armoa on myös se, että syntinen ihminen saa uskoa Jeesukseen. Armoa on, että hänestä kertova ilmoitus on tosi, Jumalan Hengen työ ilmoituksen välikappaleiksi valittujen tavallisten ihmisten välityksellä. Jos voit uskoa, että Raamatussa Jumalan sana on ihmisten puheen välityksellä ja Pyhän Hengen erehtymättömän työn tuloksena syntynyt meille annettu elävä pelastusilmoitus, varma valo ja loistava lamppu pimeydessä (2. Piet. 1:19–21), kiitä häntä tästä uskon armosta. Tämä uskonvakaumus ei ole itsestäänselvyys. Me olemme täydellisesti riippuvaisia Jumalan kirjoitetusta ilmoitussanasta kristillisen uskon ja pelastuksemme asiassa.